

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 2.

Harcz a lelkészek ellen.

Nem tulajdonitunk olyan nagy fontosságot *Hegyesi* Mártonnak a helybeli *Szabadság* vasárnapi számában közölt cikkének, hogy e helyen kellene azzal foglalkoznunk, de jelét látjuk benne annak a kiméretlen hajszásnak, melyet a liberalizmus jónak látott minden ok nélkül indítani a kath. papság ellen s mely hajsza tegnap érte el tetőpontját a parlamentben. *Olay* Lajos ugyanis otromba fellépésével olyan botrányt provokált tegnap a képviselőházban, amely a bécsi reichsrath hirhedt jeleneteire emlékeztet.

Az, hogy a papság sorából tizezer közül akadt két megtévedt ember, aki *Kossuth* Lajos emlékét megtámadta, az nem lehet ok arra, hogy megtámadják a hazafiságát annak a testületnek, mely kilencszáz esztendő óta szenteli tudományát, vagyonát, java munkáját, szentelte — ha a haza üdve úgy kívánta — karddal kezében életét is a magyar haza oltárára s mely oltotta s oltja ma is a hazaszereget erényét a magyar ifjuság szívébe.

Azzal a támadással sem a magyar kath. papság, sem a néppárt nem azonosította magát, sőt nyíltan, írásban, szóban és tettben elítélte azt.

Olay Lajost pedig éppen nem tarthatja a magyar papság olyan embernek, akitől akár a hazafiságból akár másból leczkét fogadhatna el.

De hogy visszatérjünk *Hegyesi* cik-

kére, ez a jó ember nemcsak szájkosarat akar tenni a papokra, hanem egyszerűen elakarja konfiskálni tőlük az activ választási jogot. Pap ne lehessen képviselő, — ez szívének legforróbb vágya.

Nagyobb baja nincs is az országnak, mint az, hogy a főrendiházban ülnek a püspökök, a képviselőházban pedig 12 katolikus és 2 református pap.

Egyik kifogása *Hegyesi*nek a papképviselek ellen az, hogy lelkészi kötelességüket nem teljesítik.

Erre ugyan felesleges sok szót vesztegetni. Elég okos embernek tartjuk *Hegyesi*t arra, hogy maga is belássa, hogy ezt nem ő van hivatva megítélni, hanem az illetékes egyházi előjáróság.

Másik kifogása, hogy a papképviselek veszélyeztetik a képviselőház értelmi niveauját, megdöbentő a *Hegyesi* szájából és durva sértés a papságra.

Ugyan kérem, a munkaképtelenség miatt nyugdíjazott falusi jegyzők, szolgabírák, végzett földesurak és *Sámuel* Lázárok ékesen hallgató tömege emeli talán az értelmi niveaujt?

A *Lonovicsok* és *Horváth* Mihályok, a *Samassák*, *Szabó* Imrék és *Bubics* Zsigmondok, — akik mind a képviselőházban foglaltak helyet, — vagy a főrendiházban a *Haynaldok* és *Schlauchok* nem díszeltek-e (s részben ma is azok) a magyar törvényhozó testületnek.

Nem akarunk kritikát gyakorolni azon papok felett, akik ma a képviselőházban ülnek, csak *Hegyesi* kifogására vonatko-

zólag hozzuk fel, hogy például *Hock* János képzettsége és szónoki tehetsége vagy *Blaskovich* Ferencz közgazdasági tudománya olyan, hogy bármely parlamentben megállnák helyüket.

Hegyesi Márton ur történetíró és mint ilyennek tudnia kell, hogy a magyar történetírásnak a kath. papok voltak a mesterei s ma is elsőrangú művelői annak. Nem lát ezekben elég értelmi niveaujt arra, hogy a magyar törvényhozásnak méltó tagjai legyenek?

Hegyesi urnak van ismeretsége a papság körében; mondja meg őszintén, féltene-e azoktól a parlament értelmi niveauját?

Hegyesi Mártont mi elég értelmes és őszinte embernek tartjuk; elvárjuk, hogy a papságot sértő szavait visszavonja. Ha kifogása van ellenük, keressen más okokat, mert az ilyenekkel csak blamirozza magát.

A régi rend a képviselőházban.

A képviselőház hétfői ülésén csaknem a pár hónapja lefolyt rendszer szerint tárgyalt. A szélsőbali *Olay* Lajos a szélsőségekig menő incidenseket provokált, megbotránkozására a most már a nyugalmat megbecsülő háznak. Az ülés elején *Veszter* Imre válaszolt *Rakovszky* István szombaton ellene intézett személyes támadására s tagadja, hogy ő elveit megváltoztatta volna, meg hogy plutokratikus vállalatokban vett volna részt. *Rakovszky* István a felszólalóval szemben csak tévelyeket konstatált, de ezekből nem vonta le a konzekvenciát. Ezután a kuriai bíraskodás következett s a kanczelparaphus ellen elsőnek *Kalocsay* Alán majd

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Megjöttek a színészek.

»Hallgassátok színészeimet szórakozottság nélkül. Száműzések lelkekből a bűt, az adósság gondját s az üldözéstől való félelmet. Ünnep ideje van most; ünnepeljen bítelezőtök is. Játék után nem enged el s mmit, de játék közben nem követeli az adósságát senkitől; ez órában nyugalom uralkodik, az al cyon repked a fórumon.«

Roscius.

Bölyny József intendáns ma társulatával, a kolozsvári Nemzeti színház személyzetével elfoglalja nyári állomáshelyét. A múlt évben, mikor először foglalta el *Leszkay* helyét, nem kevés ellenszennvel kellett megküzdenie. Hiszen voltak olyanok is, a kik egyenesen *Brasóba* kívánták volna nemzeti kulturmissziót teljesíteni s később is hajlandók voltak némelyek az előbbi szintársullattal való összehasonlításban határozottan nem ő neki juttatni a palma féjét.

A múlt évben sok-sok említés történt a kolozsvári »Nemzeti Színház« előkelően magas államsegélyéről. Az idén talán mi említjük először. Vannak intézmények, melyeknek inkább árt, mint használ az államsegély. Most,

hogy az ideál szeretete pusztul azokból is, a kik ideálokat hirdetnek, az anyagi segély a jó cél érdekében szükséges. Színészeink szeretik, ha dicsőségüknek nem a taps, de gage a fokmérője. A kivétel ugy látszik nagyon kevés. Ugy hallottuk, hogy a kolozsvári »Nemzeti Színház«-nál végbement nagy személyzeti változásnak is a gage kérdés volt az oka. Ezért van már manapság okvetlenül szükség az államsegélyre. Hogy mikor árt az államsegély, arra nagyon röviden felelhetünk; akkor, ha az intézmény számít az államsegélyre. Mi többé nem fogjuk említeni azt az — — izét.

Leszkay szelleme sem kísért már. Az al cyon nyugodtan repked a mi bódénk felett.

Az operette műzsa dőzsöl és pezsgőt iszik, a tragika pedig krumplít eszik.

Jókai.

Foglalkoznunk kell ez alkalommal azokkal a műirányokkal, melyek a színi-irodalom terén felbukkantak. Némely formák kezdenek nem igen kedvelteké lenni, mert megüti őket egy gyakori betegség — a divat. A drámai költészet nem kedvelt műfaj manapság, helyét már sokkal emészthetőbb dolgok foglalják el, az operette, a vígjáték undort keltő pikantériával. Nem egyedül mi vettük észre ezt az irányváltozást, hanem észrevették színműirőink is, a kik darabjaikat érzékesiklandó dolgokkal tömik meg, hogy a nagy közönség előtt von-

zóvá tegyék és észrevették ugyanezt a színi-direktor urak is, a kik sietnek is ennek megfelelőleg átalakítani egy a repertoirt, mint a társulat személyzetét. Nem csak a mi jó nyári állomásunkon van az, hogy a drámai előadás üres nézőtér előtt folyik le, vagy mérsékelten telt ház előtt, míg a darab az ujság ingerével hat, hanem másutt is. Van azonban néhány kivétel, hol a heti játékműsor 3—4 drámai előadást mutat fel. Minek mundjuk ezt dicséretes kivételnek, hiszen nem szándékozunk egy féljé-meddig »bukott« műfajt újra feltámasztani. Feltámad az magától, van remény rá elég.

Bekövetkezhettek még Pálfordulás az izlés terén is, de előbb meg kell vetni a közönségben az irányváltozás alapját. Culturhistoricusok igen alap san kifejtették már, hogy mi volt az ősember mulatsága s melyik költészeti műfaj fejlődött először. Az a mi nem vette igénybe a gondolkodást, hanem csak az érzéseket.

A nagy társadalom mintha ezen őszállapotba sülyedt volna vissza, melyben csak az érzések uralkodnak mindenben. Bántja a mi értelmét foglalkoztatja a mai felszines műveltség, tulfinomult temperamentumu embernek. *Schakespear* erős a mai századvégi idegeknek, borzalmas, rettenetes, komoly, a mitől megretten mint a gyenge idegzetű a nyári zivatartól. Nem szeret belenézni a sötét szélforgatagba, a komor feihőgomolyba, mely annyi kísértetet, félelmes alakot rejt magában.

Rakovszky István beszélt, ki sok temperamennel fejtette ki a néppárt álláspontját. Határozati javaslatot is nyújtott be a szakasz törlése iránt. Ezután következett egy fölötté ingerült jelenet a néppárt és Olay Lajos között, ki szerint a katolikus papnak a hazafiság ügyében is Róma parancsát kell követni. *Várossy Gyula* közbe szól: Nem áll. *Olay* hivatkozik Kossuth Lajos temetésére és kijelenti, hogy Kossuth gyálázásáért nyolcezer papot kellene vád alá helyezni. *Várossy Gyula* közbeszól: Bánffy csatlósa. *Olay Lajos* *Várossy* felé: *Czoki!* Erre nagy zaj tör ki a néppárton s követelik *Olay* rendretetését. Azon lehet tanácskozni s végre az elnök megkérdi *Olay*tól, hogy mit mondott s ezután pedig *rendretetésitotta*. *Olay Lajos* beszéde további folyamán háromszor mondta *Rakovszky* felé: *hazudik!* Ő nem áll *Bánffy*val összeköttetésben. *Rakovszky* István erre kijelenti, hogy megtorlatlanul nem hagy semmit. *Olay Lajos* sajnálja, hogy *Várossy*t mint papot megsértette és sértését visszavonja.

A Széll-formula és az osztrákok.

A M. E. L. bécsi levelezője a következőket írja az osztrák kormányválságáról:

Bécs felől vészördő felhők közelednek; a Bánffy-regime utójátéka, kellemetlen jégeső jön. Gróf *Thun* igen kellemetlen helyzetben van; a nemzetiségek között nem tud békét teremteni, a parlamentet nem tudja összehívni, a nyelvtörvényt sem alku, sem octroy útján nem képes létesíteni és sehogysem akarja bevallani, hogy ő a belső pacifikálásra képtelen; tudja, hogy buknia kell és most alkalmat és módot keres, hogy ezt glóriával tehesse. Elhatározta, hogy beleköt Magyarországra. Ez Ausztria minden pártjának kedves dolog és meg elfelejtik egymást marni, ha Magyarországról lehet még egy kis hust lerágni.

Mikor *Széll Kálmán* kieszközölte a koronánál az ischli klauzula elejtését, az hitte, hogy biztosította a békés, gyors kiegyezést; hiszen a magyar parlament megszavazza a paktum alapján. Ausztriában meg behozzák a 14. § alapján. Nagyon tévedett, mert *Thun* gróf a beállított fordulatot felhasználja, hogy népszerűen bukassék és ki tudja vajjon utódja nem fog-e ugyanezen az expedienshez nyulni, ha Ausztria turbulens belső ellenségeivel szintén nem boldogul?

Thun gróf az állítja, hogy a kiegyezés anyagán ő is akar változtatni: ha a magyarok elejtették az ischli klauzulát, ő viszont el akarja ejteni a bank-szorítást, a *fogyasztási adók* visszatérítésével, szóval mindent ami Magyarországnak vissza adja azt, amit eddig elbitoroltak tőle, vagy pedig — ha a magyarok ezeket

az »előnyöket« ma uknak biztosítani akarják — ám tárgyalják a kiegyezést inuclim a kvótával és recompenzálják Ausztriát magasabb kvótával. Szóval elől akarja kezdeni az egész kiegyezést tárgyalást és kényszeríteni akarja a magyar kormányt engedményekre és nagyobb kvóta megadására. Ha pedig erre nem kapja meg a korona engedelmét, lemond és ünnepeletti magát mint nagy hazafit, a ki a magyarok »kabzsóságának« esett áldozatául.

Széll ezzel igen kényes helyzetbe jutott, mert esetleg — ha *Thun* el tudna valamit érni — felbomlanék az egész paktum, melyet éppen a kiegyezés kedvéért csináltak, mert az ellenzék az egyezmény többé nem köti mihelyt a javaslatok lényegben megváltoznak.

*Széll*nek tehát ezzel és minden következő osztrák kormányval szemben ragaszkodnia kell az eredeti *Badeni-féle* kiegyezéshez — ischli klauzula nélkül, s így megeshetik, hogy az elintézettnak vélt kiegyezés egy-két-három osztrák kormány még rosszabbik esetben még az új magyar kormány bukását is vonhatja maga után, mert a magyar kormány a korona előtt fel kell vetnie a kabinetkérdést, mihelyt a korona a legkisebb hajlandóságot mutatja, hogy akár a mostani, akár a jövő osztrák kormányának bármilyen engedményt tegyen a kiegyezési komplens terén.

Széll Kálmán már meg is kapta az osztrák kormány jegyzékét, mely a fenti álláspontot kifejti és biztos értesülés szerint *Széll* legutóbbi budapesti audenciáján főleg erről a kérdésről volt szó.

A *Széll*-kabinet erősségének fölfelé ez lesz a próbaköve.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, május 2.

A tegnapi vihar után ma, amikor *Ferczel* Dezső elnök az ülést megnyitja, mindenféle csend honol. A tegnapi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után *Flósz* Sándor igazságügyminiszter benyújtja az igazságügyi palota építéséről, az 1898-ki törvények módosításáról szóló törvényjavaslatot. És ezzel a Kanzelparagrafus tárgyalásának folytatására térnek át.

A szószerkesztés.

Meszlényi Pál a néppárt álláspontját fejtegeti e szakasszal szemben. Tegnap a függetlenségi párt vezérszónoka, *Olay Lajos*, aki pártja nevében beszélt is, elismerte, hogy a szakasz a katolikus klérus ellen intéztetett.

Mit mondjunk a jelenlegi »közkezdveltségnek örvendő« drámaírókról. *Sudermann* is tetszenék, ha nem volna olyan böles, ha nem fessegetne olyan társadalmi kérdéseket, melyekhez a nagy közönség nem ért, *Ibsen* is tetszenék, ha nem volna olyan érthetetlen, így azután kevés, de válogatott nézőközönség előtt gördül le a függöny *Schakespeare*, *Sudermann*, *Ibsen*, *Echegaray* és akárhány magyar drámaíró műve előtt is. Minek is ez a sok borzalmas, böles, érthetetlen, történelmi dráma, mikor

»... milyen csinos dolog a szerelem.«

Paul de Kock.

A kasszadarabok, melyek igen jók a deficit rémes nagyságának leküzdésére és melyeknél a tizedik, huszadik előadás alkalmával is »el van adva a ház«, számot adnak arról, hogy melyik az az irány, a mely felé a színpártoló közönség figyelme tulnyomólag fordul. Ha a közönség egy »jó estét« élvezhet, akkor meg van nyerve. Ez a jó este abból áll, hogy a közönséget a játszó folyton derült hangulatban tartásák. Könnyű legyen a darab s emésztethető s az ujabbnál újabb termelvények, melyeknek száma most már légiónyi, mert szédületes gyorsasággal egyik premier a másikat éri — csakugyan könnyű, üres s egy újabb premierrel örökre letűnnek a színpadról. A vig-ság azonban még nem adja meg a »jó est« teljes sikerét, ha elmarad abból a modern színművek attikái séja, a pikantéria. Nem is

pikantéria ez már, hanem egyenesen a sexualizmus nyílt jelenetezése. Családoknak ugyan-csak meg kell válogatni a darabot, melyre elvihatik a család seerdülő tagjait is.

Ti moralisták meg jobb ha hallgattok erről, mert hangos jajgatástok csak reklamot csinál egy-egy premiernek. Áttekintve a kolozsvári »Nemzeti Színház« vázlatos repertóriumát, ott találtuk a mi színiévadunk reménybeli kasszadarabjait, melynek híre már megelőzte bemutatását.

És végre még csak pár szót akartunk az örök esztetikából idézni arra nézve, hogy mi is a feladata az utánzó művészetnek, de meg vajjon már írva, még pedig egy hírneves magyar mű-értő által, hogy esztetikai szabályok nem léteznek, abszolutszép nincsen és az a szép a mi tetszik. Ilyeténképpen nagyon megszapordott a műélvezet köre, mert ha nekem ez tetszik, másnak más és mindkettő jogot formál magának arra, hogy szépnek neveztessek. A mi színi intendaturánknak is az a szép, ami neki tetszik s ennél fogva csak csinyján bánjunk vele, vagy a közönség tetszését követi és ekkor meg legjobb akarattal sem tehet arról a mit tett. Őt a közönség vezeti. Culturezókra legfeljebb az a körülmény vezetheti, a mivel már fentebb végleg leszámultunk. (b. i.)

— A maga nevében beszélt! — szölt közbe *Thaly Kálmán*.

Meszlényi Pál: Örvendek, hogy éppen a képviselő ur dezaaválta *Szigetvár* követét. Külömben *Olay Lajos*nak, *Szigetvár* követének az a kirohanása, *Zrinyi Miklós*, a szigetvári hős kirohanásának, ki keresztrel kezében rohant a pogányra, ép megfordított képe a pocsolyában. (Tetszés.) A szakaszt nem fogadja el, *Rakovszky* indítványához csatlakozik.

Visontai Soma — szölt le *Molnár Antal* jegyző a pódiumról.

Nincs itt! — hangzik fel a bal oldalról és így *Visontai* helyett *Juriss Mihály* néppárti lelkész beszél.

Juriss Mihály: 1841-ben a szószerkéről hirdették ki a hatalom parancsára ugra a németek, mint a magyarok elleni proklamációkat. Vajjon nem-a a hatalom vitte itt a székre a politikát. Ezután *Tisza Kálmán*val foglalkozik. Ez többet ártott a kath. vallásnak, mint maga *Luther*. (Tetszés a néppárton.) Kérde a kormány párti pap képviselőket, hogy miért nincs most szavuk e szakasz ellen. Bezzeg beszéltek akkor nagyon sokat, mikor még az ellenzéknek ültek. Pedig a szentírás azt mondja: Az a pap, aki hallgat, mikor beszélnie kellene, nem kutya. (Tetszés és derűtség.) Csatlakozik *Rakovszky* indítványához. (Helyeslés a néppárton.)

Polónyi Géza: A pártközi megállapodásokkal félreértésen alapul a *Rakovszky* határozati javaslata. A paktum értelmében hiba, hogy a 3 szakasz 3 pontját együtt tárgyalják a jelen szakasznál. Az egyezmény csak a 170. §-ra nézve engedi meg a módosítást. Kéri *Rakovszky*t, hogy határozati javaslatának ezt a részét vonja vissza. (Mozgás.)

Fejtegeti, hogy már a paktum miatt sem volna szabad változtatást tenni a javaslalon és nem engedhető meg, hogy a szószerk a pártpolitika hirdetéseihez színhelyévé válják. A 170. §-nak vannak hibái. Arra kéri *Rakovszky*t, hogy az indítvány egy részét, minthogy az a pártközi egyezménybe ütközik, vonja vissza.

Az állam nagyon helyesen teszi, hogy a vallás terén a visszaállást kiakarja zárni. Nem szabad engedni, hogy a politika a szószerk vitessék. És így helyes, hogy kritikák felállításának arra nézve, hogy a szószerk a politikának szolgálatába ne állhasson. A szakaszban azonban vannak hátrányai, még pedig abban az irányban, hogy nem egészen világosan rendelkezik és félremagyarázatokra adhat tápot. Az államhatalom a szakasz homályos részeit kiaknázhajta. A fenyegetések a neveltség redukálhatók.

Ha én — ugymond — *Sághy Gyulának*, amikor rám szavazni nem akar, azt mondom, vigyen el az ördög, daczára annak, hogy ez tulvilági dolog, izgatásnak nem vehető. (Általános derűtség.) A szakaszt, ugy ahogy veszi, megszavazza. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

— *Komlóssy Ferencz!* — szölt a jegyző hívó hangja.

— *Én következem!* — szölt rá a jegyzőre *Visontai Soma*.

Elnök: *Visontai* képviselő ur, amikor szölitották, nem volt jelen és így sorrend szerint beszélhet csak.

— *Inkább Visontait hallgatjuk!* — szölt közbe *Förster Ottó*.

Komlóssy Ferencz szerint a szakasz értelmében oda csucosodik ki, hogy az egyház politikával ne foglalkozzék. Semmi olyan fel-fogást nem oszt, amely az egyházat a jog állam felé tereli. A szakasz a maga voltában nem helyesli. Angliának is van hasonló törvénye, ezt azonban a gyakorlatban a közvélemény irányítja. A szakaszt nem teszi magáévá.

Egy pohár sherry.

Visontai Soma emelkedik fel szólásra. Ebben a pillanatban egy liberális szölgja jelenik meg előtte és fehér tányéron egy pohár sherry bort nyújt feléje. Óriási derűtség támad, miből csak később sült ki, hogy *Visontai* a bort az étkező terembe úgy rendelte, hogy majd ott issza meg, a szölgja azonban a rendelést gyértette, hogy *Visontai* a bort a tanácskozó terembe, teljes nyilvánosság előtt akarja behörszpeneni.

Visontai Soma a kis incidens után a szakasz rendelkezéseit a büntetőtörvénykönyv

rokon intézkedéseivel hasonlítgatja össze. Husz esztendővel ezelőtt itt a Házban az istenkáromlás ötletéből óriási vita fejlődött és ekkor a büntető törvénykönyv annyira szűk korlátot szabott az istenkáromlásra, hogy ez csak az izgatás esetében büntethető. Ilyen korlátokat kellene most is föllátni. Ugy van! Ugy van! zug a néppárt) A szönyegen forgó 170-ik szakaszban nemcsak büntetendő, hanem praezogotiv elvek is vannak lefektetve, ami okvetetlenül mellőzendő volna. A 170 és 171-ik szakasz a büntetőjogi igazságnak nem felel meg.

Az idegen államokra való hivatkozásokkal szemben megjegyzi, hogy nálunk már gyakran vettek át idegen államtól törvényt, aholaz már 20 év óta alkalmazásban volt, az átvétel előtt azonban pár nappal hatályon kívül helyezték.

— Ugy van! Ugy van! zugja a szélsőbal és a néppárt!

Visontai pedig folytatja: Kifogásolom, hogy a szakasz egyes kitételei nem világosak, pedig ebben az irányban kétségeket fentartani nem szabad. Ha Rakovszky indítványát nem fogadják el, akkor szóló pótdöntvényt nyújt be, amely szerint a 170—171-ik szakasz a büntető-törvénykönyv IX-ik fejezete összhangban módosítottassék. (Éljenzés a szélsőbalon és a néppárt).

A miniszterelnök válasza.

Szell Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy a kompromisszum úgy, ahogy van, magáévá tette ezt a törvényjavaslatot, ahhoz ragaszkodik eredeti szövegében, mert programjának alapelvei abban jutnak kifejezésre. (Zajos helyeslés jobbról). Ennek a törvényjavaslatnak kompromisszum természetű van, de önmagában is van egy bizonyos transzakéns. És ez nem hibája ennek a törvényjavaslatnak, mert nem mindig azok a törvényjavaslatok az üdvösek, amelyek merev szempontból indulnak ki. Önmagával transzignál mindenki, amikor elfogadja ezt a javaslatot, amely a képviselőház szuverén jogát, habár csak kísérletképpen és nem végleges, de nyolcz esztendőre, a legnagyobb tekintélyű bíróságra, a Curiára ruházza át. Ezzel a tekintettel lép kompromisszumra, aki megszázza ezt a törvényjavaslatot, mert elvi szempontból, a parlament szuverénitása szempontjából nem lehetne helyeselni ezeket a rendelkezéseket. Nem akar ez a javaslat egyebet, mint megtisztítani a választásokat a visszaélésektől, meg akarja szüntetni azokat a jogosulatlan befolyásokat, amelyek a választások tisztaságát, a választók meggyőződését veszélyeztetik. (Zajos helyeslés jobbról.) Ennek a céljának meg is felel ez a javaslat és már kompromisszum szerű természeténél fogva sem lehet megengedni, hogy némelyek ezt vagy amazzal az intézkedést elfogadják, a nem tetszőt pedig kiselejteznek. Ezt a javaslatot el kell fogadni úgy, ahogy van, ha lehetlenné akarjuk tenni a választások befolyásolását, ha véget akarunk vetni a visszaéléseknek. Tévednek, akik azt mondják, hogy a javaslat hadjáratot indít a vallás ellen. Hadüzenet ez — a visszaélések ellen és ama befolyások ellen, melyek a vallás ürügye alatt a választás tisztaságát akarják befolyásolni. (Zajos helyeslés és tetszés jobbról). A legszentebb dologgal is vissza lehet élni. A néppárt azt mondja: ne vigyük a politikát a vallásba. De a vallást se vigyük a politikába. (Zajos helyeslés jobbról). Vallási üldözésről nincs szó. Az a fórum, mely a választások felett őrködni fog, a legnagyobb fórum, mely minden párttekinetéstől mentes és nincs olyan intenciója e javaslatnak sem, hogy üldözzön vallásokat, papok t.

Megengedi, hogy a szakaszokat jogász-szempontból precízebben meg lehetett volna szerkeszteni, de azért azt nem lehet mondani nekik, hogy vallásüldözők. Ezután is politizálhatnak a lelkesek, sőt kapacitálniok is szabad, de a vallásos gyűlöletet, a szenvedélyeket felkorbácsolni: nem, az egyház jelvényeit, a szentséget belevinni a politikába nem szabad.

Visszautasítja azt a vádat, hogy az ő programja szemfényvesztés, amikor ezt a javaslatot eredeti szövegében törvényerőre akarja emelni. Az szoros kiegészítő része politikai hitvallásának és azt elfogadásra ajánlja. (Helyeslés jobbról).

Öt perc szünet következett, amely után Major Ferenc beszélt a javaslat ellen.

Horánszky Nándor a javaslat mellett szól s a néppárt folytonos ellentmondása között konstatálja, hogyha a szószékről elkövetett visszaélések előfordulnak, az államot nem lehet védtelenül hagyni. Ha a néppárt agítál könnyen úgy jár az egyház, mint járt a reverzális kor-szakban az állam, hogy majd meg fojtódott. A szakaszt elfogadja. (Éljenzés jobbról.)

A szónokot számosan üdvözlük közte Szilágyi Dezső is.

Kihallgatás a trónörökösnél.

Ferenc Ferdinánd trónörökös hétfőn adott először a fővárosba érkezése óta kihallgatást. Először Schlauch Lőrincz bíbornok püspököt fogadta, azután a minisztereket és politikai életünk néhány előkelőségét.

Kedden délelőtt 10 órától kezdve a trónörökös kihallgatáson fogadta: Szabó Miklóst, a kir. kuria elnökét, Khuen-Héderváry Károly gróf horváth bánt, Zichy Jenő grófot, Beniczky Ferenc Pestmegyei főispánt, Wekerle Sándort a közigazgatási bíróság elnökét, Batthyányi Lajos grófot, Gromon Dezső honvédelmi államtitkárt, Czorda Bodogot, a királyi kuria másod-elnökét, Rakovszky Istvánt, az állami számvevőszék elnökét, Tarkovics József miniszterelnökségi államtitkárt, báró Bohus Zsigmondot gróf Karácsonyi Jenőt, Okolicsányi Sándor hágai rendkívüli köve et és mgh. minisztert, Apponyi Albert grófot, Márkus József főpolgármestert, Halmos János polgármestert, Rudnay Béla főkapitányt és Tisza István gróf országgyűlési képviselőt.

A főherceg Zichy Jenő grófot mint régi jó ismerősét, aki a kiállítás alatt napokon át kalauzolta, igen szívélyesen fogadta és élénken érdeklődött ázsiai útja iránt, mert amint mondotta a főherceg ő maga is szándékszik nem-sokára Szibériát beutazni.

Élénken érdeklődött Szibéria talaja és éghajlati viszonyaira, viszont behatóan kikérdezte a grófot az ut minden egyes részleteiről és végül sajnálatát fejezte ki, hogy most a viszonyokról részletesebben nem beszélhet és megkérte, hogy legközelebb keresse fel őt újból.

A főherceg mindvégig kifogástalan magyarsággal beszélt.

Nincs kizárva annak lehetősége, hogy Zichy Jenő elkíséri a főherceget szibériai útjában.

A Bazár-szoros és színház ügye.

— Az első komoly lépés. —

A Bazár-szoros kibővítése és a színház építésének kérdése most már olyan stádiumba jutott, amely biztosítja annak keresztülvitelét s most már nem lehet szó a visszalépésről.

Még csak pár nappal ezelőtt is kérdés volt, hogy a közgyűléstől nyert régebbi felhatalmazásnál fogva a polgármester belemegy-e a dologba, vagy ismételten a törvényhatóság elé viszi, hogy az a mostani viszonyok figyelembe vételével mondja ki, hogy akarja-e a színházat felépíttetni a Bémer-téren?

Ez utóbbi kissé veszedelmes kísérlet lehetett volna. Bizonyos, hogy a Nagypiac-párt a legnagyobb erőfeszítéssel akciót indított volna, hogy a Bémer-téri színházat leszavaztassa.

Most már ez meghaladott dolog; a hétfőn tartott tanácsulésen megtörtént a döntő lépés.

Tudvalevőleg Tóth Ferenc és Hillinger Lipóttal az egyezés létre jött s feleslegessé vált a kisajátítás ezekre az épületekre.

Hillinger Lipót azonban kijelentette, hogy az egyezés csak május hó 4-ig érvényes, mert ekkor törleszteni kell a házon levő amortizációs kölesont s a lakóknak is fel kell mondani. Így a tanács kényszerhelyzetbe jutott. Vagy minden teketória nélkül bele kellett mennie a házvételbe, vagy elejti az egész kérdést, s akkor a Bazár-szoros marad a mostani állapotában, s a villamos vasút építése is megakad.

A tanács az előbbi választotta s hétfőn kimondotta, hogy a házvételbe belemegy s úgy a Hillinger, mint a Tóth Ferenc tulajdonában levő házakért a meglevő regalekötvényekből a vételárat kiutalja. Ez meg is történt. A tanács tagjai közül Dús László főügyész és ifj. Rimler Károly főkapitány elleneztek ugyan ezt, de a többség elfogadta s magára vállalta érte a felelősséget.

Ragány János főszámvevő szintén ellene volt a kérdés ilyen megoldásának s jegyzőkönyvbe vétette, hogy a regale-kötvények értékesítését a közgyűlés a színház építésre s nem a kisajátítandó ingatlanok árának deponálására szavazta meg.

Mivel pedig a tanács a közgyűlés újabb megkérdezése nélkül határozott a fedezet kérdésében, a főszámvevő alkalmazkodik a szervezeti szabályrendelet 82. §-ához, mely szerint a számvevőség az ellenjegyzésért felelős s ha figyelemzetése daczára a tanács kiutalja a házakért járó összeget a regale-kötvényekből, világosan kitéendő az utalvány szövegébe, hogy a kiutalás a tanács felelősségére történik.

Ugy a Hillinger-, mint a Tóth Ferenc házak összes lakóinak már felmondtak és pedig ez évi november elsejére.

Dr. Bulyovszky József polgármester most már minden haladék nélkül keresztül akarja vinni a színház felépítését. Részben e miatt utazott most is Budapestre és Bécsbe; ez utóbbi helyen értekezik a színház-terv készítőjével, a bécsi Fellner és Helmer-czeggel.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

— május 2.

A vármegye közigazgatási bizottságának a mai napon tartott ülésén jelen voltak: Beöthy László dr. főispán elnöke alatt Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, dr. Popovits György t. főorvos, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós p. ü. igazgató, dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész, Gyurkovits Cornél kir. főmérnök, id. Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovits Károly, Radnay Farkas, Szabó József, gróf Tisza Kálmán, valamint alispáni előadókként Keszthelyi Zoltán tb. főjegyző, dr. Cziffra Kálmán és Balogh Elemér aljegyzők.

Mielőtt a napirend tárgyalása kezdetét vette, elnök-főispán megilletődéssel emlékezett meg. Szász Ágostonnak a bizottság ezen régi és kiváló tagjának elhunytáról.

Az alispán jelentése.

E szerint a lefolyt április hónapban volt 15 tiszta, 8 felleges, 5 esős és 2 havas nap.

A közegészségügyi állapot kedvezőtlenebb volt mint az előző hónapban, ugyanis a hivatalos orvosok 5.138 beteget, vagyis 42831-al többet gyógykezelték.

Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és légzési szervek bántalmái, valamint a váltóláz fordultak elő, elég kedvező lefolyással.

A fertőző betegségek közül:

1. Kanyaró előfordult 9 járás 24 községében 542 esetben; ezek közül gyógyult 386, meghalt 22, ápolás alatt maradt 134.

2. Vörheny 12 járás 30 községében fordult elő 214 esetben; ezek közül gyógyult 115, meghalt 42, ápolás alatt maradt 57.

3. Roncsoló toroklob előfordult 9 járás 12 községében 12 esetben; ezek közül gyógyult 7, meghalt 2, ápolás alatt maradt 3.

4. Hólyagos himlő 3 járás 3 községében fordult elő 4 esetben; ezek közül gyógyult 2, ápolás alatt maradt 3.

5. Gyermekági láz 1 községben fordult elő 1 esetben s ápolás alatt maradt.

6. Agy-gerincz hártyalob előfordult 1 községben 1 esetben s ápolás alatt maradt.

7. Hasi hagymáz 1 községben és 1 esetben fordult elő, — ez meg is halt.

8. Hökhurut 2 járás 3 községében fordult elő 7 esetben; ezek közül gyógyult négy, meghalt 3.

Orvos rendőri bonczolat 6, törvényszéki bonczolat 6 esetben ejtetett meg.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

E szerint április hónapban 40, különböző jellegű iskola látogatott meg s a talált kisebb mérvű szabálytalanságok megszüntetése iránt, az intézkedések megtétettek.

A kir. ügyész jelentése.

E szerint a nagyváradi királyi törvényszék fogházában április hónapban letartóztatva volt 361 férfi, 57 nő; a hónap végén letartóztatva maradt 255 férfi, 38 nő.

A rabkórházban ápolgatott 6 egyén, elhalt kettő.

A munkakeresmény 133 frt 05 krt tett.

A kir. pénzügyigazgató jelentése.

E szerint márczius hónapban befolyt:

egyes adók címén	21.804 frt 40 kr.
hadmértességi díj címén	182 frt — kr.
jogilleték és díjak címén	35.621 frt 05 kr.
fogyasztási és italadók címén	134.287 frt — kr.
bélyegjövődék címén	26.001 frt 12 kr.
dohányjövődék címén	94.828 frt 73 kr.

Április hónapban házadó mentesség 3, fizetési halasztás 3 esetben adott

Mikor a „közuti“ mulat.

A »Nagyváradi gőzmozdonyu közuti vasut« bizonyos ünnepélyes színezetűvé akarta tenni azt az időpontot, mikor május 1-én reggel 8 órakor személyszállító kocsijaival a váradi-velencei állomásra először döcög.

A mozdony, mely ebben az évben először szállít embereket ily hosszú utra, ezen ünnepélyes pillanathoz méltóan fel volt ződ gajjal díszítve, *Juhos Péter* vasuti alkalmazottnak pedig eszébe jutott, bár mint később a rendőri vizsgálat nyomán kiderült, nem a maga eszéből, hogy a sinekre 12 lépésnyi távolságból durrantyukat rakjon, amilyeneket köd alkalmával raknak a sinekre, hogy jelezze a vasut érkezését.

Az indulás valami fenomenális volt. Az alkalmazottak éljeneztek, a pasaser kendőt lobogtatott az ablakból, három óriási durranás — azok a durrantyuk — és végezetül Pányik Mari cselédeány ájultan összerogyott. Az történt ugyanis miközben a felfrizozott gőzmozdony kipöfékel az állomásról, hogy a durrantyúnak egy darabja belefuródott a pálya mellett álló cselédeány czombjába.

A rendőrség nyomban kihallgatta a tanukat, valamint az »ünnepély« rendezését.

Pányik Mari cselédeány nincs tisztában vele, hogy feléje löttek-e, vagy pedig a vaspályáról pattant a lábába valami. Az orvosi műtétet még nem hajtották végre és így még nincs megállapítva a seb minősége.

Juhos Péter vasuti alkalmazott, aki a durrantyukat elhelyezte, azt vallja, hogy három durrantyut helyezett el a sínparra 12 lépésnyi távolságra s ezt neki *Gránát Miksa* vonatvezető parancsolta s ő engedelmesskedett.

Bonyodalmat a dologban Lannecz Sándor péksegéd vallomása, aki az »ünnepély« alkalmával süteményeit egész a közelben árulta. Azt vallja ugyanis, hogy az elindulás alkalmával a kocsiból kilőtt valami kalauzféle revolverrel.

A rendőrség tehát erélyesen folytatja a vizsgálatot annak kiderítésében, hogy a Pányik Mari lábán ejtett seb lövés-e vagy vágás.

Dátum, mely tisztít.

Egyik jó humorral szerkesztett vidéki lap érdekes stíliát csinált a minap, t. i. összevesztette lapjában a vezércikket a lap fejével.

A lap feje ugyanis a szabadság jelében óhajt győzni s e szót hordja kalap gyanán! sok évek óta és sok mindent gyurt e kalap alá a sok évek folyása alatt.

A mult nap azonban kiűtött a házi perpatvar. A büszke lapczim »Szabadság« le nézett a vezér-

ezikre s ott azt a czimet lelte: *A papok ne lehessenek képviselők.* A főczim nem akart hinni önmagának:

— Micsoda?! Az én jelszóm alatt reakzionárius elv. Egy egész társadalmi osztály kidobása a közéletből? Takarodsz el a hazából?

A vezércikk meghökkenett egy kicsit, de aztán guuyosan kiáltott vissza:

— Mire ez a nagy óbégatás? Mit félted te maganat én tőlem? Hát nagy port zavarasz-e te, vagy én, vagy mind a ketten?

A főczim azonban tovább mozgott:

— Mindegy! fő az elv — takarodj a hasábjaimról.

A viszály már eltajult volna, de közbe szölgál csillapítólag a dátum:

— Ugyan, ugyan öreg lapczim, mire ez a nagy harag, hát nem veszed észre, hogy az a cikk még áprilisban kelt?

A főczim erre megnyugodott s ebben megnyugsunk mi is.

Köby.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Május 9. A Sebes-Körözs társulat közgyűlése d. u. 3. ó.
Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

* **Kitüntetett püspök.** A csanádi egyházmegye egyik kiváló díszét: *Németh József* felszentelt püspököt, ki most ünnepelte negyedszázados püspöki jubileumát, király ő Felsege szép kitüntetésben részesítette. Az egyházi téren szerzett érdemei elismerésül a vaskorona-rend II. osztályát adományozta a jeles főpapaak.

* **A honvédelmi miniszter köszönete.** A honvédhuszárok megérkezése alkalmával tisztelőkre tartott banketten a jelenvoltak táviratilag üdvözölték br. *Fejérváry Géza* honvédelmi minisztert, mint a kinek nevét az új laktanya is viseli. A miniszter az üdvözlő sürgönyre a következő választ küldte:

Nagyságos dr. *Bulyovszky József* urnak, Nagyvárad város polgármesterének, Nagyvárad. Sürgönyéből hazafias megelégedéssel értesültem, hogy a második honvédhuszár ezred első osztályának áthelyezése és oda érkezése a városnak örömet okozott s a midőn azon reménynek adnék kifejezést, hogy a városi hatóság és lakosság a honvédségi intézmény iránti rokonszenvet a jövőben is megőrzendi, egyuttal hálásan köszönöm személyemről ez alkalommal történt szives megemlékezésüket.

Fehérváry, honvédelmi miniszter.

* **A bírói becsüi eredménye.** A nagyváradi kir. törvényszék mint birtokbiróság tudvalevőleg *Korbély József* vizsábályozási mérnököt, *Buzássy Albert* államvasuti mérnököt és *Szarill Ferencz* építész bizta meg, hogy a bírói becsüt ejtsék meg a Mayr- és Weiszlovits-házakra. A szakértők már befejezték a munkálatokat s kellően indokolt eredményét a becslésnek beadták *Geleta Géza* kir. törvényszéki bíró kezeihez. Mint értesülünk, a két Mayr házat és Weiszlovits házat 228 ezer forintba becsülték a szakértők. A tárgyalások során tudvalevőleg Mayer Sándor 200 ezer frtot, Weiszlovits Adolf pedig 100 ezer frtot kárt a házáért.

* **Esküvő.** Mint értesülünk, *Marosi Endre*, élesdi kir. aljárásbíró e hó 14-én vezeti oltárhoz *Rozsly Géza* helybeli előkelő gazdasági gépgyáros szeretett leányát, *Etelkát*. Az esküvő a váradi-olaszi templomban fog végbemenni.

* **Virágkorzó és kerékpár-verseny.** A nagyváradi kerékpár-egylet vasárnap délután választmányi ülést tartott a klub sport-terei helyiségében *Kunz Gusztáv* elnökte mellett. Több felszólalás után határozott a gyűlés a virágkorzó ügyében. A nagyszabású olasz mintára tervezett bicikli- virágkorzót június tízenyolcadikán fogják megtartani. A virágkorzót

bicikliverseny előzi meg, melyen fővárosi versenyzők is részt vesznek. Este azután a klub lampionos bicikli-menetet rendez, a mely remek látványnak ígérkezik.

* **Erzsébet-liget.** Az ország minden nagyobb városaiban létesítettek már felejthetetlen Erzsébet királynék emlékére Erzsébet-ligetet. A biharmegyei gazdasági egyesület december 21-én *Szabó József* elnökte alatt tartott választmányi ülésén határozta el, hogy Erzsébet-ligetet létesít és az *Szabó József* elnök buzgolkodása folytán az egyleti kertben létesült is és a közönség élvezetére f. hó 2-án meg is nyílt. Az intézőség ez uton kéri fel az ott megforduló közönséget, hogy a liget ültetvényeit, fát kimélje.

* **Plébánosi vizsgálat.** Plébánosi vizsgálat volt tegnap a nagyváradi bibornoki palotában. *Aranyossy C. János* a honvédhadapród iskola lelkész-tanára és *Brösztel Lajos* gyulai segédlelkész állottak a vizgálóbizottság előtt s mindketten sikerrel tették le a plébánosi vizsgálatot.

* **Kevés a személyzet.** *Beóthy László* főispán befejezte Nagyvárad városánál a számonkérő széklet. Legutóbb a katonai-, kórházi- és illetékgyosztályt vizsgálta meg. Megbizonyosodott a főispán, hogy ennél az ügyosztálynál kevés a személyzet. A rengeteg ügyforgalom csak legnagyobb erőfeszítéssel dolgozható fel. Okvetlen személyzet szaporításra van szükség. — Különben a főispán teljesen meg volt elégedve az osztálynál tapasztalt renddel s *Darvassy Lajos* tanácsosnak, valamint *Báthory László* irodatisztnak kifejezte elismerését.

* **A nagyvárad-vidéki tanítóegylet képviselöje Zajnay János.** A nagyvárad-vidéki Tanítóegylet képviselöje *Zajnay János* prépost-kanonoknak, mint a tanítóegylet elnökének kitüntetésé alkalmából *Stark Gyula* alelnök vezetésében folyó évi ápril 30-án délelött 11 órakor tisztelt az ünnepelt előtt. *Stark Gyula* röviden, de szívből jött szavakkal tolmácsolta a tanítók érzelmeit, melylyel hön szeretett elnökük iránt viseltetnek, a pápai prelátussággal történt kitüntetés méltó elismerése érdemei hosszú láncolatának, kéri Istent tartsa meg ő Méltóságát az egyház és haza javára igen soká, az egyesület számára pedig kéri továbbra is eddigi jó indulatát. — Pápa ő Szentsége házi főpapja köszöni a szives megemlékezést, a tanítókat ő mindig nagyon szeretle, hisz az ő édes atyja is tanító volt. Isten áldását esdi a tanítóegyletre s annak minden egyes tagjára.

* **Pályázat a hadapródiskolákban.** A honvédelemügyi miniszter pályázati hirdetményt tett közzé a nagyváradi honvéd hadapród iskolánál ez évben betöltendő száz helyre. Nagyvárad város alapítványai közül 2, Biharmegye alapítványi helyei közül ez alkalommal 1 üresedés van.

* **Kinevezések és áthelyezések.** Az igazságügyminiszter a nagyváradi kir. törvényszék területére vizgálóbíróvá állandó helyettesül *Ember Géza* kir. törvényszéki bírót rendelte ki. Ugyancsak az igazságügyminiszter *Táray Kálmán* joggyakornokot a nagyvárad- városi kir. járásbíróshoz aljegyzővé nevezte ki, *Hraball Otto* aljegyzőt a nagyvárad- városi járásbíróshoz áthelyezte a nagyváradi királyi törvényszékhez.

* **Jótékonyág.** A Gyulán épülő elmeegógyintézet és közkórházban épülő kath. kápolna építésére *Wenckheim Géza*, Frigyes és Dénes grófok összesen 3500 frtot adományoztak. — Ugyancsak az elmeegógyintézet részére gróf *Almásy Dénes* 3000 frtot adott. Békésmegye alispánja nyilvánosan is hálás köszönetét fejezte ki e *katholikus* főurak azon szives készségéért, melylyel az emberbaráti intézet teljes felszerelésében felmerült nehézségek legyőzését anyagi támogatásukkal lehetővé tették.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk egy derék családanya: *Dariday Ignác* né elhunytáról. Temetése nagy részvét mellett tegnap ment végbe. A gyászszertartást dr. *Veszkics Gyula* plébános végezte. Az elhunytat a bonaituti köztemetőben helyezték örök nyugalomra.

* **A bodegák ellen.** A vendéglők és borméréseknek igen sok kárt tesznek a mindjobban elszaporodó bodegák. A vendéglők és kávéos ipartársulata kérvényt nyújtott be a vá-

roshoz, a melyben elpanaszolja, mennyi kárt okoznak a bodegák. Kifogásolják, hogy Nagyváradon igen sok az italmérés; jóval több, mint amennyinek a lélekszámhoz képest engedélyvel kellene birni. Arra kéri a kapitányi hivatalt, hogy irassa össze az italméréseket s a felesleges engedélyeket vonják be.

* **50 évig külföldön.** Az amerikai 'milliomos nagybácsik kora lejárt; mesés örökségek ma már csakugyan a mesében vannak. Egy érdekes, bár nem amerikai esetről értesülünk. Egyik közeli községben hire ment, hogy valami Rábay Gábor nevű ember élt Konstantinápolyban az udvar szolgálatában s az öreg ember keresi a rokonságát Biharmegyében. Találtak is egy Kóti Zsuzsanna nevű asszonyt, akinek 1849-ben vándorolt ki Rábay Gábor nevű nagyapja Törökországba, azóta nem tudnak róla semmit. Az asszony kérelmére a külügyminisztérium megindítja a puhatolódzást.

Uj idők.

A budapesti katolikus köré lesz örökre az érdem azért az ünnepért, melyet századunk utolsó napjában fog ülni az egész katolikus Magyarország s mely oly impozánsnak van tervezve, hogy ereje, hatása mélyen be fog világítani a jövő századba s annak irányt szab hazánkban.

Szent-István koronázásának és a keresztény magyar állam megalapításának kilencszázados évfordulóját teszi a tervezet az egész nemzetre kiható nagy ünneppé hazánkban s e tervezethez a főpapság is hozzájárult.

A jóváhagyott tervezet így szól:

Az Ur nevében. Amen.

I. Az ünnepség meglátásának alapföltelelei.

A főmagasságu bibornok Hercegszék és a nmélt. és fötisztelendő püspöki kar magas hozzájárulása, támogatása és intéző eljárása, mely egyedüli alapja és biztosítéka az ünnep orsz. kath. jellegének, mely szerint hazánk összes katolikus hitközségei képviselve legyenek az ünnepén, erre főpásztori körlevelekbea buzdíttatván.

II. Az ünnep ideje és helye.

Az ünnepség az 1900. esztendő augusztus havának 15-től 21-ik terjedő 7 napján át tartana az ország székes-fővárosában, Budapestben.

Az ország különböző vidékeinek képviselői és záradokai e hét napon át külön csoportokban jelennek meg a fővárosban.

III. Az ünnep rendezése.

Az ünnepség mozzanatainak előkészítésére és rendezésére bizottság alakul, melynek tagjai a nmélt. és fötiszt. főpapság által és a Budapesti Katolikus Kör által kiküldendő országos bizottság.

IV. Az ünnepély részletei.

1. Augusztus 14-én esti 7 órától 8-ig az az ország összes katolikus templomában harangozás, mely naponként ismétlődik egész 21-ének esti 8 órájáig.

2. Augusztus 15-én, Nagybaldogasszony napján, mint Magyarország Nagyasszonyának ünnepén, az összes hívek egybegyűlnek a székes-főváros valamely, erre a czélra alkalmas területén, pl. a budai vérmezőn, hol reggel 8 órakor az ország Hercegszékének, vagy a Szent István korabeli egyház-egyházak valamelyikének megyés püspöke csendes szent misét celebrál «Veni Sancte»-val, kimagasló emelvényedisztes sátor alatt, melyen egyházi és a Szűzanya képével és a nemzeti címerrel díszített magyar nemzeti zászlók lengenek. Mise után a celebráló főpap a Hercegszék által kieszközölt pápai áldásban részesíti a népet, amely leborulva, áhitatos csendben fogadja a Szent Atya áldását.

Mise alatt az összes hívek egyhangon a «Magyarok királynéja» kezdetű, a Szent István-

ról szóló és az »Imádunk szent ostya« kezdetű éneket énekl.

3. Ugyanazon napon főpásztori mise és a pápai áldás után a főpapság vezetése mellett az összes hívek, egyházi és nemzeti zászlókkal, körmenetben vonulnak a Boldogasszony templomához (Mátyás-templom) a »Dicsőséges szent Jobbkéz«-ről énekelve s elvonulnak a templomban kitett Szent Jobb előtt.

Magyarország katolikus főurai és előkelőségei fölkérnek, hogy az ünnepi misén és körmenetben diszmagyarban és testületig vegyenek részt.

A rendőrség és hadtestparancsnokság a rend fentartása és a disz emelésére szintén fölkérnek.

4. Az ünnepi hét napon belül, a főváros belső területén levő plebániái és a nagyobb szerzetesi templomokban főpásztori (püspöki) ünnepies misék és beszédek tartatnak, azután a nép nevében magyar nyelven imákat mond a celebráló főpap a katolikus egyházért, a pápáért, a hazáért, királyért és az egész magyar nemzetért.

5. E hét napon át a templomok reggeltől estig nyitva lesznek, naponként más-más templomban Oltári Szentségek kitételével. A záradoklat számára teljes bucsut eszközöl ki az országhercegprimása, melyet hogy a hívek minél könnyebben elnyerhessenek, a főváros összes templomaiban kellő számú gyóntatók és bűnbánati szónokok lesznek alkalmazva.

6. Augusztus 21-én, az ünnepzáró napon a főváros templomaiban vecsernye tartatik. Te Deummal; a celebráns a hívek nevében elmondja az Esterházy Pál herceg imádságát vagy a Magyarok Védasszonyához intézett az 1860-iki esztergomi zsinaton elrendelt imádságot megtoldva a főmagasságu Hercegszék utasítása szerit e czélra szerkesztendő rövid fogadalommal: az egyházunkhoz és hazánkhoz való hű és tántoríthatlan ragaszkodásról.

Szentséggel adott áldás után az országos katolikus nemzeti százados ünnep véget ér.

7. A főünnepre ő felsége a király, mint Szent István utóda, ő Felsége kormányja s a törvényhozás mind a két háza meghívatik.

8. A hét napon belül ő Felsége beleegyezésével a szent korona a Mátyás-templomban köztiszteletre kitéttetik, esetleg, ünnepies körmenetben a fővároson végig hordatik.

9. Ő Felsége a kormány és a törvényhozás felkérendő, hogy a nagyjelentőségű évforduló törvénykönyvünkben is megünnepeltesse.

10. A magyar katolicizmus kilencszázados nemzeti kulturális történelmének emlékei egy katolikus kiállításon a nemzet előtt bemutatassanak.

Alig van már gondolkozni tudó ember, aki a hitetlenség, vagy, mint tetszetősebben szokták mondani, a felekezeties elfogultságtól mentes frázisokat meg ne unta volna. Azzal is tisztában van mindenki, hogy igen kevés léha fráteren kívül az egész ország ragaszkodik a keresztény jelleghez s épen ezért forrón üdvözöljük e mozgalom vezetőit azon biztos reményben, hogy amit czélóznak, hazánk keresztény jellege örökre, letagadhatlanul fog kidomborodni ez ünnep alatt.

Két öngyilkosság.

Még az emberek a szép tavasznak örültek s tele tüdővel szívták magukba a balzsamos tavaszi levegőt, melytől megifjodik az élet, megacélozódnak az izmok s a nyomott kedély megélnkül, ezalatt két egyén sötét gondolatokkal foglalkozott: Pázmány Lajos és Fülöp József. Pázmány Lajos asztalossegéd, pár hete temette el édesanyját, kit gyermeki ragaszkodással szeretett s ez a haláleset végkép lesújtotta az érzékeny ifjút. Az öngyilkosok hosszú tervezgetéssel tettét nétfőn végre hajtotta végre. Kiment a Nagytemetőbe s anyja sírjánál egy 9 mméteres revolverrel mellbe lötte magát. A lövés azonban nem volt halálos s az öngyilkos még a maga lábán vándorolt be a vérző sebével az irgalmas rend kórházába, hol Horváth Ambrus irgalmasrendi orvos orvosi segélyben részesítette.

A másik öngyilkos Fülöp István, kit hosz-

szas betegsége kergetett a halálba. Egy államtitkár házgondnoka volt a fővárosban s a Félix-fürdőben kereset: gyógyulást a lábában levő csontszú ellen, mely már 8 éve kiozta. Baja ellen azonban ez sem használt s most orvosaitól azon tanácsot kapta, hogy vétesse fel magát a klinikára, mert jobb lábát okvetlenül operálni kell. A betegségtől egyötört ember már nem tudott többet szenvedni s ezért szánta rá magát a halálra. Itt maradt egy ideig Nagyváradon rokonainál s öngyilkosságának tervét is itt főzte.

Hétfőn délután a szőlőhegyekre sétált ki, a minek rokonai örültek, mert egészségére a szabadlevegő igen jótékony hatással volt. A hegy rajzik ilyenkor a kirándulóktól s Fülöpöt többen látták szomorúan ballagni. Négyóra tájban a nyugvódombi szőlőhegyen egy pajtába lövés zajára futottak össze a kirándulók és ott lelték Fülöp Istvánt szívenlöve, mellette pedig halálhozó 9 mméteres revolverrel. Az öngyilkoson az előhíjt dr. Berkovits Miklós kerületi orvos már nem segíthetett.

Zsebeiben leveleket találtak Fülöp Ferencz, István, Istvánné és a rendőrséghez czimezve, mely utóbbiban hibás ortographiával a következőket írja:

Nagyvárad, április 1899.

Tetteimet teljes öntudattal és teljes elhatározással követtem. A hullám felboncsolását megtiltom. Nyuztak az orvosintezetek eleget 8 éven keresztül, még sem tudtak segíteni rajtam, tehát halálom után ne nyuljanak hozzám. Tetteim oka 8 évi betegségem. Utolsó kívánságomat kérem teljesítsék. Az ujságok ne közöljék a nevemet, vagy ha már közlik, ugy nevem helyett csak e 2 betűt tegyék: F. I.

Maradtam tisztelettel

F. I.

A család az elhunytól a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. Fülöp Istvánné szül. Kántor Erzsébet mint neje, valamint szülei Fülöp István és neje Bándy Julianna, testvérei: Fülöp Ferencz és neje Kurutz Terézia, Fülöp Teréz és férje Hamar György, Fülöp Julianna, Fülöp Katalin és férje Fehér Zsigmond, nagybátyja Fülöp Ferencz nejevel Drenovits Juliánnával, az összes rokonok nevében fájdalommal tudatják szeretett férjének, gyermek, testvér és sógornak Fülöp Istvánnak f. hó 1-én d. u. 2 órakor életének 36 ik, boldog házassága 13-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi május hó 3-án d. u. 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a Biharmegyei közkörházból a n.-várad-olaszi-i sirkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztelettelre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1899 május 1. Béke hamvaira!

EGYESÜLETEK.

Biharmegyei Kaszinó közgyűlése.

A Biharmegyei Kaszinó vasárnap délután közgyűlést tartott az egyesület fő-utczai helyiségében Cziffra Gerő alelnök elnöklése alatt, melyen jelen voltak: Beöthy László dr., Sal Ferencz, Bozóky Alajos dr., Bulyovszky József dr., Baróthy Ákos dr., Dobosfy Gyula, Perjessy Mihály dr., Smazsenka Ernő, Mártonffy Bogdán dr., Thury Kálmán dr., Kiss Elek, Papp György, Cziffra Kálmán dr., Velyáczky Gyula dr., Nyíry György, Szabó József, Balogh Elemér, Waldmann Béla dr., Szántó Lajos, Alexander Lajos dr., Wallner Ödön dr., Kovalszky Kálmán, Szatmáry Zoltán, Konrád Márk dr., Magyar Géza dr., Cseresnyés Albert, Márkus László dr., Mayer László dr. és Nizsalovszky kir. járásbíró.

Az elnöki megnyitó után felolvasták a választmány jelentését. A jelentés fájdalmasan emlékezik meg a királyasszony elhunytáról, ki nek emléket jegyzőkönyvben örökítették meg. Felemlíti, hogy a lefolyt egyleti évben Balázs-házy Bertalan, Bartos Gyula, Gyalokay Lajos, Gyöngyössy Lajos, Miskolczy György, Nagy Lajos, Szász Ágost és Wallaschek Venczel hunytak el. Ezután a pénztári számadást ismertette a választmány jelentése. Az 1898 év pénztári maradványa 860 frt 55 kr. Az előirányzott

összegeknél 1624 frt 10 krral többet vettek be. Az egyesület vagyona 8619 frt 92 kr. Az egyleti év során a tagok száma 22 taggal lett kevesebb s 26-tal szaporodott. Az összes tagok száma 307.

Az 1899 évi költségvetés 7896 frt bevételi s ugyanennyi kiadási összegben állapított meg.

Miután a pénztárosnak és számvizsgálóknak megadták a fölmentvényt, az elhunyt és nivalból kilépő választmányi tagok helyébe a következők választották meg:

Dr. Bulyovszky József, Des Escherolles Kruspér Károly, Pallay Lajos, dr. Sipos Árpád, dr. Tisza István gróf, Schlauch Nándor, dr. Tassy Pál, id. Markovits Károly, Grósz Albert, Glac Antal, Kiss Elek, Imrik Péter, Papp Miklós, Urbán Adolf.

A keresk. kóroda közgyűlése. A nagyvárad kereshedelmi kóroda-egylet vasárnap délután tartotta évi rendes közgyűlését, Janky József elnökle alatt. Jelen voltak: Erber Imre, Beczkay Lajos, Krugstein Izidor, Kugler Ferencz, Szenes Vilmos, Schulhof Emil, Tábori István, Beck Nándor, Held Sándor, Kiss László, Weber Lajos, Mihely Jenő, Friss Zsigmond, Farkas László, dr. Bodor Károly, Kohn Ármán és Fuszek Lajos tükár.

Az igazgatóság 1898. évről szóló jelentését tudomásul vették.

A felügyelő bizottság 1898. évi jelentése szerint a múlt évben az egylet bevétele 1825 forint 42 kr., a kiadás 1420 forint 17 kr. A hiány fedezetéről az igazgatóság gondoskodik, A jelentést tudomásul vették.

Az előterjesztett leltár szerint a kórodának 11166 forint 71 kr. törzsvagyona van.

Elfogadták a jelentést.

Igazgatósági póttagul beválasztották: Kappeller Géza és Goldburg Emilt; a választott bíróságba pedig Weinpolter Gusztávot.

Elnök kijelentette, hogy az elnökség II-od orvosnak dr. Fisch Áront választotta.

Előadás a pellagráról. A biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egyesület hétfőn délután dr. Popovics György megyei főorvos elnöklése mellett gyűlést tartott. A gyűlés érdekes tárgya volt. Sámson Márton élesdi járási orvos előadása a pellagráról. A kitűnő orvos alaposan tanulmányozta a szegényembereknek ezt a betegségét és nagyon érdekes, becses adatokban gazdag előadást tartott róla az egyesület nagy számban egybegyűlt tagjainak.

Kereskedők helyeszközlő osztálya.

A nagyvárad kereskedő ifjak köre vasárnap délután Sarkadi Lajos elnökle alatt választmányi ülést tartott, melynek egyik legfőbb tárgya a helyeszközlő osztály létesítésének tárgya volt. Az osztály felállítási munkálatainak előzetes előkészítését Fischer Emil elnökle alatt öt tagu bizottságra bízta, mely jelentését, nemkülönben a kidolgozott szervezeti szabályzatot a választmányynak bemutatta. A választmány lelkes örömmel vette tudomásul a kezdő lépések megtételét s egyben a kör kebelében a helyeszközlő osztályt megalakítottak nyilvánította; minthogy a szabályok értelmében az osztály tisztviselőit a közgyűlés választja, az ide vonatkozó ügyek ideiglenes vezetésével Fischer Emil, Kalivoda Ferencz és Lövenstein Zsigmond választmányi tagokat bízták meg, kik mindenkor azon helyzetben lesznek, hogy ugy a főnököknek, mint a helykeresőknek megfelelő szolgálattal teljesítenek. A helyeszközlő osztály folyó hó 15-én kezd meg működését.

Országos Zoologiai Társulat alakult a fővárosban, melynek célja a tudományos és gazdasági állattan, vadászat, állat, sport és védelem fejlesztése. A társulatnak már is két szaklapja van, u. m.: a *Zoologiai Lapok* és a *Szárnyasaink*, melyek közül az első a tudományos állattani kérdéseken kívül különös súlyt fektet a *méh- és ebtényésztésre*, utóbbi a tudományos ornithologia mellett a *baromfi-, galamb- és madár* tenyésztéssel foglalkozik. Tagsági kötelezettség 3 évre szól, tagsági díj egy évi 4 frt, mely összegért az illető tag díjlanul kapja a társulatnak egyik vagy másik havonként kétszer megjelenő és gazdagon illusztrált szaklapját. Alapszabályokat és mutatószámokat szívesen és ingyen küld a

társulat igazgatósága : Budapesten, VII. ker., Rottengiller-utca 30. szám.

IRODALOM.

Mándoky Sándor könyve »Elbeszélések« ezimen a napokban hagyta el a sajtót. A csinos kiállítású füzet tartalmaz 6 érdekesítő cselekvényi hangulatú elbeszélést és két költeményt. Mándoky Sándor tollát eléggé ismerik lapunkból olvasóink s nem szorul bővebb dicsőretre. Az »Elbeszélések« ára 1 frt.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Poynár Dénes.*

3017. Nagyvárad g. kath. püsp. — N.-várad r. kath. püsp.

198. Ille György s. t. — Nyegrucz Pável.

285. Özv. Hebristyan Jánosné — Hebristyan Jánosné s. t.

1236. Dénes József s. t. testisértés.

1308. Varga Julianna s. t. lopás.

1325. Ibrányi János testi sértés.

1326. Juhász Mihály testi sértés.

1327. Zahorszky Sándorné jogtalan elcsajátítás.

1328. Tóth Bálintné s. t. testisértés.

Előadó: *Fráter Imre.*

62. Baumann Samu — Szilágyi Floare.

81. Szimucz Márta s. t. — Szimucz Anna.

82. Boros Sándor — K. Boros Ferencz.

114. Murányi Borbála — özv. Murányi Sándorné.

853. Győri Dani János s. t. — Borosházi tehénlegelő urbéri.

1014. Kabaj Sándor hagyatéka.

Előadó: *Mariencescu Athanas.*

917. Fischer Szidonia — Fuschs Lipót.

922. Cserny János — Galadik Zsuzsánna.

923. Kohut Mihály — Gyömrei Eva.

924. Kéri Sára — Oláh Gábor.

925. Fekete Zsuzsánna — Kun László.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

1899. május hó 3-tól május hó 8-ig.

Szerda: Az utolsó szerelem.

Csütörtök: A gép-ák.

Péntek: Az aranylakodalom. (Előszőr).

Szombat: Az aranylakodalom.

Vasárnap d. u.: Liliomfi.

este: Az aranylakodalom.

Megérkezés és bemutatkozás.

A kolozsvári Nemzeti Színház személyzete déli 1 órakor pontosan megérkezett és a pályaházban összegyűlt jóismerősök által szívélyesen fogadtattott. Miután az elhelyezkedés kellemetlenségén túl estek a tagok, azonnal hozzáfogtak feladatuk pontos és lelkiismeretes teljesítéséhez, s ehhez képest kedden délelőtt már megtartották az első szinpadit próbát.

Az *utolsó szerelem* lesz szerdán az idény megnyitó előadása. *Dóczi Lajos* kitűnő vigjátékát főlösi leges ajánlanunk a nagyvárad közönségnek; a mi pedig az előadást illeti, az igazgatóság mindent elkövet, hogy jó kiosztással, gondos betanulással és fényes kiállításal egyaránt méltó legyen ugy a megnyitóhoz, valamint a kitűnő műhöz. A darabban részt vesz a drámai személyzet teljes számban.

Nyárai Antalra pedig ráolvassuk a kolozsvári »Ellenzék«-ből, hogy a bucsu előadás alkalmával mint *Vuncsi* ezt mondta a kolozsvári közönségnek:

— Jaj de szépet álmodtam... Azt álmodtam, hogy Nagyváradon voltunk és már vissza is jöttünk

Később pedig, mikor a japáni rendőrök hátukra vették és a lábuknál fogva hurczolták ki, kétségbeesetten ordítottok:

— Segítsé! Jaj! *Viznek Nagyváradra.* Ejnye! Ejnye! Persze a kolozsvári közönség hizott tőle.

Bérelni lehet szerdán délig Pásztor János ellenőr szinköri irodájában.

REGÉNY-OSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes.*

— Hej! ha Henderson ur téged hallana, mennyire meggyengülne a pohárköszöntő hatással!

— Henderson urral, a ki leányát egy elszegényedett lordhoz adta, mindjárt befatálnám a sipot, neki nincs joga gunyolni apámat, — patogá Viktória. — Az különben olyan következetlenség, mely néha-néha előfordul erős jellemknél is, mint apa és Henderson. — tevő hozzá nyugodtabban, avval a büszke tudattal, hogy ő ily gyöngeségeknek fölötte áll.

— Ugyan mi oka lehet apádnak, hogy a gróft ünnepelje és ide csalogassa?

— A gróf épen a főnemesség legelőkelőbb tagjai közé tartozik, anyja hercegi családból származik; sógorságban és rokonságban van a legtekintélyesebb urakkal; apa befolyására számít.

— Nevetséges! Ennek irányelvei nagyon rosszszinben vannak föltüntetve a kormánykörökben, ez az ember sokaknak kellemetlen.

— Épen a kellemetleneknek szoktak többször valami konczot odalökni, különösen, ha olyan olcsó szívességről van szó, mint a nemesítés. Apa már egyszer a fejébe vette, hogy megszerzi a nemességet, és számít a gróf közretítésére; oktalan kívánság, de...

— De ordítani kell a farkasokkal — dönté el Schwartz ur a dolgot, — s végre is nem rossz az, ha az ember mások fölé emelkedhetik. — Lélekben már egész csapat ifju Schwartz-Sarkenbach ivadékot látott, kik egyre jobban emelkedtek és tekintélyre, befolyásra nézve messze fölülkerekedtek azon családokon, melyekre most irigy szemmel tekintett.

II.

Heisterberg Ganermannhoz közeledett és jobban szemügyre vette a fiatal leányt, a ki vel mulatott. Áttetsző arcának gyöngédsége, vonásainak szépsége annál bővösebb hatást keltett, minél jobban megfigyelte annak egyes bajait. Testalkatán néjének kritikus szeme joggal talált gáncsolni valót. Felső teste tulságos hosszú, vállai hegyesek és sarkosak voltak; de fejének a legszigorubb bíró is kénytelen lett volna megítélni a szépségdíjat. Orra, szája finom és nemes. Aranyszőke, könnyeden göndörödő, felkontyolt haja igéző keret gyanánt vette körül átlátszó fehér, rózsás képét. Mandolaszzerűen metszett szemei nagyok, sötétkékek; a bársonyszerű fekete szín pompája egyesült bennök az égszín ryájas sugarával. És ezek a bámulandó csillagok tisztán felismerhető érdekekkel pihentek a fiatal emberen, ki ábrándos gyönyörűséggel és csodálattal állott a szüz előtt. — Boldog fickó! — gondola Heisterberg, — majdnem véték őket háborgatni.

Mégis kitárt karokkal közeledett barátjához. Gyöngé meghajlással kért bocsánatot Adától, hogy megzavarta társalgásukat és előadta, miképen tudta meg az imént, hogy Dr. Ganermannban régi jó ismerősét üdvözölheti.

Ganermann sugárzó szemmel ragadta meg kinyújtott jobbát.

— Én azonnai megismertem gróf ur, de félnem kellett, hogy Méltóságod elfelejtett, mivel a bemutatkozás alkalmával nem látszott rám emlékeznem.

— Kedvesebb lett volna, ha öregedő szememet és füleimet hibáztatja, — felelt a gróf tréfásan és az erős figyelő Adához fordult: — Igen, kisasszonyom, én Ganermann dr. urat már egészen kis korában, mint nevelőtlen, pajkos gyermeket ismertem; utolszor mint serdülő diákot láttam és igen örülök, hogy most azon az uton láthatom, melyen nagy tekintélyhez juthat.

Ada szeméi ragyogtak. Nem rég vezették be a világba, még tapasztalatlan volt, de szülei beszélgetéséből és a kitüntetéséből, melylyel a grófot fogadták, könnyen kivehette, hogy Heisterberg igen tekintélyes férfi. Jó csomó világiassággal született, még többet neveltek belé; Ganermann becsülete magasra szállt előtte, midőn látta, hogy ez az előkelő férfi milyen barátságosan köszönté őt. — Nem is tudtam, hogy ismerik egymást, — volt a válasza.

— Igazán nem szép Ganermanntól, hogy nem is tett említést rólam, — szól Heisterberg mosolyogva. — Talán bizony neheztel reám, mert megleckéztettem őt, hogy kártalanítsam magamat ama pirongatásokért, melyeket bátyjától zsebre kellett dugnom.

Ganermann jóízűen nevetett. — A legnagyobb hálával gondolok Eggendorfra, Aggstetterra és az egész grófi családra, — biztosította meleg hangon a főurat. — A kegyelmes asszony, Heisterberg grófnő is a városban van?

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, május 2. (Saját tud. távir.) A király Gödöllőről ma délután jött a fővárosba, ahol az utcákon nagy óváczióval fogadták. A csapatszeme holnap délelőtt lesz.

Ebéd a trónörökös tisztelelére.

Budapest, május 2. (Saj. tud. táv.) Ferencz Ferdinánd trónörökös ma a fehér asztalnál is megjelent a magyarok közt. Széll Kálmán miniszterelnök ugyanis a trónörökös tiszteletere a Park klub fejedelmi fényességű termében este 7 órakor ebédet adott, melyre hivatalosak voltak a főrendiház néhány tagja s a politikai élet színe-java. Megjelentek a miniszterek teljes számban.

A trónörököstől jobbra ült Schlauch Lőrincz dr. bíbornok püspök, balra pedig Lobkovitz herczeg hadtestparancsnok. Jelen voltak: Szilágyi Dezső, Apponyi Albert gróf, Tisza István gróf, Andrássy Gyula és Tivadar grófok, Szapáry Gyula gróf, Tallián Béla, Radó Kálmán, Perczel Dezső házelnök, a horvát bán, s udvari méltóságok stb.

A trónörökös az ebéd ideje alatt a jelenlevőkkel igen kedélyesen társalgott magyarul. A Bud. Tud. elragadtatással írta a trónörökös szeretetreméltóságáról a magyarok iránt.

A hadügyminiszter budgetje.

Budapest, május 2. (Saj. tud. táv.) A hírek monarchia haderejének emeléséről alighanem a közös hadügyminiszter budget javaslatától veszik eredetüket és mintegy a kedélyek előkészítéséül szolgálhatnak, ha majd az egész javaslat köztudomásra jut. Kriegerhammer hadügyminiszter, mint hírlík, a tüzéség új ágyujára negyven milliót fog kérni a delegációtól.

Titkár és képviselő.

Budapest, május 2. (Saját tud. távir.) Lőrinczy Nándor a F. M. K. E. titkára Fáy András képviselővel ma intézte el egy magánügyét — karddal. A párbajban Lőrinczy sebesült meg könnyen.

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 2. A »Figaro« ma állólag szavahihető forrásból ismerteti azt

a vallomást, a melyet Du Paty de Clam április 29-én a semitöszék előtt tett. Du Paty de Clam azt állítja, hogy mindig felsőbb utasításra cselekedett. 1898-ban akarata ellenére megbizta Boisdeffre tábornok a rendőrbíróság előtt való eljárásal. Jelentése semmiféle következtetést nem tartalmazott Dreyfus bűnösségére nézve, hanem csak egyszerűen elmondta a tényeket. Tagadja, hogy a sajtóval összeköttetésben állott. Boisdeffre tábornok ismerte Esterházy-nak Faure elnökhöz intézett leveleit, a melyekhez ő szolgáltatva az anyagot. Paty azt mondja, hogy gyanakodtak reá, a mikor Henry hamisításai tekintetében kétségét hangoztatta. Alkalma volt ezt a kétségét Cavaignac hadügyminiszterrel néhány nappal Castellin interpellációja előtt közölni, mire Cavaignac azt válaszolta, hogy törődjek csak a maga dolgával és hozzátette, hogy Gonse tábornok meggyőzte őt. Esterházy megmentésének szükségességéről, nehogy olyan diplomáciai bonyodalmak tamadjanak, a melyek háborút vonhatnának maguk után, mert a háboru nincs elkészülve. (Magy. Táv. Ir.)

Olay kontra Meszlényi.

Budapest, május 2. (Saját tud. táv.) A hétfői parlamenti botrányból kifolyólag ma ment végbe az első affaire Meszlényi Pál néppárti képviselő és Olay Lajos között. Mikor ugyanis Olay Lajos hivatkozott, hogy ő »ur« és ki mer mondani mindent, Meszlényi közbekiáltott:

— Nem ur, hanem *paraszt!*

Az ellenfelek ma délután verekedtek meg kardra s Meszlényi jelentéktelenül megsérült, Olay pedig sértetlen maradt.

Zavargások Spanyolországban.

Madrid, május 2. A Fabra-ügynek-ség jelentése szerint Albuquerque (Badujoz tartományban) zavargás ütött ki. A zavargás vezetőit letartóztatták. Egy század lovasságot kiküldtek Albuquerqueba. (M. Táv. Ir.)

A pestis.

London, május 2. Honkongból érkezett hivatalos jelentés szerint ott 28 új pestises megbetegedés fordult elő. A múlt hét folyamán 31 ember halt meg pestisben. (Magy. Táv. Ir.)

A cavitei csata évfordulója.

New-York, május 2. A cavitei tengeri csata évfordulóját ma mindenfelé népmulatságokkal ünnepelték meg. Mac Kinley elnök táviratot küldött Dewey tengernagynak, a melyben gratulál neki, tisztjeinek és legénységének.

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadbérlet 1. szám.

Kisbérlet 1. szám.

Páratlan.

Páratlan.

Ma szerdán, 1899. május 3-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Utolsó szerelem.

Történeti vígjáték 5 felvonásban. Irtá: Déczy Lajos.

Személyek:

Lajos, magyar király	— — — — —	E. Kovács Gyula
Erzsébet, neje	— — — — —	Miklósi Iona
Drugot Mária	— — — — —	Bajor Riza
Bubek, nádor	— — — — —	Vágó Béla
Laczi Apor István, erdélyi vajda	— — — — —	Bihari Ákos
Lófi, fegyverhordozója	— — — — —	Kassai K.
Duczi Mária apródja	— — — — —	Turchányi Olga
Tóth Lőrincz	— — — — —	Leővey Leo
Simon mester magyar urak	— — — — —	Török Károly
Szerdai	— — — — —	Vank István

Barbo Pantalone velencei követ	Szerdahelyi F.
Carrara Ferencz, Pádva fejedelme	Szentgyörgyi I.
Cecco, fia	Tompa K.
Catherina, leánya	L. Fai Szeréna
Anselma, enné szobaleánya	Horváth Paula
Contarini, velencei doge	Kövi Ede
Dandaló, velencei követ	Mányai Zsigmond
Ajtónálló	Váradi M.
Olasz katonák. Udvari nép. Velencei nép. Alabárdosok.	

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártzék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap esütörtökön, 1899. május 4-én
rendes helyárakkal, bérletfolyamban:

A g é s á k.

Énekes játék 3 felvonásban. Zenéjét szerette: Sidney.

Dr. VUOSKICS GYULA.

Főnyeremény 500.000 Márka.	Szerencse Hirdetés!	A nyereményekről az állam vállal kezesseget
---	--------------------------------------	---

Felhívás

a hamburgi államsorsjáték nyereményeiben való részvételre, mely

11 millió 349.325 Márka

biztos nyereményt helyez kilitásba.

Ez előnyös sorsjáték nyereményei, melyek csak **118.000** sorsjegyre vonatkoznak, a következők:

Legnagyobb nyeremény 500.000 Márka.

Jutalomdíj 300,000 Márka	26 nyer. á 10,000 Márka
1 nyer. á 200,000	56 " á 5000 "
1 " á 100,000	106 " á 3000 "
2 " á 75,000	206 " á 2000 "
1 " á 70,000	812 " á 1000 "
1 " á 65,000	1518 " á 400 "
1 " á 60,000	40 " á 300 "
1 " á 55,000	140 " á 200 "
2 " á 50,000	36952 " á 155 "
1 " á 40,000	9959 " á 134, 104, 100 "
1 " á 30,000	9351 " á 73, 45, 21 M. "
2 " á 20,000	egészben 59,180 nyeremény,

melyek néhány hónap alatt 7 osztályban biztosan kihuzatnak.

A főnyeremény az I. osztályban 50,000 Márka, a II. oszt. emelkedik 55,000 Márkára, a III. oszt. 60,000 M., a IV. oszt. 65,000 M., az V. oszt. 70,000 M., a VI. oszt. 75,000 M., a VII. oszt. 200,000 M., a jutalom nyereménynyel 300,000 Márkától egész 500,000 Márkáig.

Az első osztály sorsjátékra, mely hivatalosan biztosítva van

egész sorsjegy 3 frt 50 kr

1/2 " " 1 " 75 "

1/4 " " " 90 "

Az első osztály nyeremények jegyzékét, valamint a többiek tervezetét kívánatra ingyen és bérmentve küldöm meg bárkinek.

Minden sorsjegytulajdonosnak a huzásokról jegyzéket fogok küldeni.

A kifizetés és pénznyeremények expedálását magam közvettem a nyerőkkel, a huzás után azonnal és a legszigorubb titoktartás mellett.

Megrendeléseket postautalvány vagy utánvét ellenében teljesítek.

A megrendeléseket legjobb azonnal megtenni, vagy a legközelebbi huzásig:

f. évi Május 11-ig.

Tisztelettel

id. HECKSCHER SAMU

bank- és váltó-irodájában

Hamburg.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Táras
Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 1.

Az irányzat gyenge.

Osztrák hitel	— — — — —	358.10
Magyar hitel	— — — — —	397.50
Allamvasut	— — — — —	365.90
Rimamurányi	— — — — —	307.—
Magyar jelzálog	— — — — —	249.—
Salgótarjáni	— — — — —	636.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—
Villamosvasut	— — — — —	225.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	353.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	404.50
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. május 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	9715
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	— — — — —	121.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2/10%	— — — — —	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	2650
Italméresi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.35
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	96.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	— — — — —	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	138.25
Osztrák járadék papirban	— — — — —	100.60
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	100.20
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	120.—
Osztrák korona járadék	— — — — —	100.50
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	139.50
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	920.—
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	384.—
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	369.75
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — — — —	363.20
20 frankos arany (Napoleon'or)	— — — — —	357.70
Németbirodalmi márka	— — — — —	58.95
London vista	— — — — —	120.45
Párisi vista	— — — — —	47.80
20 márkás arany	— — — — —	11.78

Uj festéküzlet. Kizárólag festékárak.

GALLOVITS M.

Nagyvárad, Nagy-Teleky-u., 532. Saját ház.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben Nagy-Teleky-utca 532. szám alatt, egy a mai viszonyoknak megfelelő

festéküzletet

nyitottam. — Üzletemet az e szakmába vágó összes cikkekkel berendeztem; u. m: porfestékek, olajban tört festékek, butor-, kocsi- és padlólakkok, parketfénymáz, bronzok sárga, fehér, vörös és zölde színekben, továbbá nagyválasztéku piktor és mázoló ecsetek, meszelők, surolókefék, ugy-szintén házfedel festéshez igen ajánlatos karbolineum, vörös, zöld és barna színekben.

Miután festéktörő gépekkel rendelkezem, olajban tört festékeket és karbolineumot tetszés szerinti színekben bármikor készíthetek és azokat gyári árnál is sokkal olcsóbban árusíthatom.

A midőn a t. vevőközönség pártfogását kérem, bátorkodom megjegyezni, hogy főtörekvésem leend a n. é. közönség nagybecsült meglegedését kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

GALLOVITS M.

FELIX FÜRDŐ

(NAGYVÁRAD MELLETT.)

Kényelmes közlekedés, vasuton Nagyváradtól félóra kocsin háromnegyedóra távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai hirü 49° C. meleg természetes hévíz javalva van: az izületek és izmok csúzos bántalmainál, idült s különösen savós izületi loboknál, csonttörések és ficzámok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, mely rheumatikus alapon keletkeztek (ischiasnál); különböző börbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomorbántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos:

Dr. KAZAY KÁLMÁN.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 kr. 3 frt között váltakozik, gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és teke-asztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdő telepén és mellette elterülő őserdőben. Az erdőben jó tekepálya van.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül mörfürdők is vannak rendszeresítve.

A régi Felix meder egészen ujonnan lett átalakítva, kényelmes vetkező és pihenő helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatásu a régi forrás felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Állandó kitünő zenekar. Nagyváradal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

a Fürdőkezelőség.